

Guía Docente				
Datos Identificativos				2022/23
Asignatura (*)	FISIOTERAPIA ONCOLÓXICA E DAS DISFUNCIÓNS BIOQUÍMICAS E TEGUMENTARIAS		Código	651G01023
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Terceiro	Obrigatoria	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Fisioterapia, Medicina e Ciencias Biomédicas			
Coordinación	Chouza Ínsua, Marcelo	Correo electrónico	marcelo.chouza@udc.es	
Profesorado	Chouza Ínsua, Marcelo	Correo electrónico	marcelo.chouza@udc.es	
	Díaz Balboa, Estíbaliz		estibaliz.diaz@udc.es	
	Paseiro Ares, Gustavo		gustavo.paseiro@udc.es	
	Seijo Ares, Andrea		a.sares@udc.es	
Web	http://www.ffisacademica.udc.gal/p/grao.html			
Descrición xeral	Con esta materia preténdese que o estudante de fisioterapia coñeza as bases da enfermidade oncolóxica e as súas características, así como as alteracións que provoca o seu tratamento susceptibles de ser abordadas desde a fisioterapia. Doutra banda preténdese que o estudante coñeza a abordaxe terapéutica das enfermidades bioquímicas e tegumentarias máis frecuentes.			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas como enfermas, no medio natural e social.
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A7	Deseñar o plan de intervención de fisioterapia atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.
A9	Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral como escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	CB1 - Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
B2	CB2 - Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
B3	CB3 - Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
B4	CB4 - Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado

B5	CB5 - Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C6	Adquirir habilidades para a vida e hábitos, rutinas e estilos de vida saudables.
C9	Ter a capacidade de xestionar tempos e recursos: desenvolver plans, priorizar actividades, identificar as críticas, establecer prazos e cumprilos.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias do título	
Coñecer as bases do crecemento e diferenciación celular	A1	B1	
Interpretar os conceptos de mutación e clonalidad	A1	B1	
Coñecer e interpretar os distintos axentes etiolóxicos causantes da enfermidade	A1		
Definir a carcinogénese e as diferenzas entre tumor benigno e maligno	A1		
Definir os termos invasión e metástasis e comprender os seus mecanismos de actuación	A1 A2		
Identificar a presentación clínica das enfermidades oncolóxicas	A1 A2	B2 B3	
Realizar o diagnóstico diferencial dos procesos oncolóxicos en relación a patoloxías susceptibles de tratamento fisioterápico	A3	B3 B5	
Deseñar unha Historia Clínica de fisioterapia enfocada ao paciente con cancer	A7 A8 A19	B3 B4	
Analizar e adaptar a utilización dos diferentes axentes físicos en relación aos pacientes oncolóxicos	A3		C6
Coñecer os diferentes métodos de estadificación da patoloxía oncolóxica, prestando especial atención ao TNM	A2		
Coñecer, interpretar e deseñar a pauta de tratamento das complicacións relacionadas co tratamento cirúrxico do proceso oncolóxico.	A8		
Coñecer, interpretar e deseñar a pauta de tratamento das complicacións relacionadas co tratamento radioterápico do proceso oncolóxico.	A8		
Coñecer, interpretar e deseñar a pauta de tratamento das complicacións relacionadas co tratamento quimioterápico do proceso oncolóxico.	A8		
Coñecer, interpretar e deseñar a pauta de tratamento de pacientes oncolóxicos paliativos ou terminais.	A8		
Elaborar a valoración, diagnóstico de fisioterapia, formulación terapéutica e historia clínica dos pacientes afectados de cancro de mama, pulmón, orofaríngeo, sistema cutáneo, sistema osteomuscular, sistema hemolinfático, sistema urogincológico, e SNC	A5 A9		C1 C3 C9
Coñecer as bases dos sistemas endocrino e tegumentario	A1		
Identificar a presentación clínica das alteracións bioquímicas e tegumentarias	A1 A2		
Realizar o diagnóstico diferencial das alteracións bioquímicas e tegumentarias en relación a patoloxías susceptibles de tratamento fisioterápico	A1 A2 A3		
Analizar e adaptar a utilización dos diferentes axentes físicos en relación aos pacientes que padecen alteracións bioquímicas e tegumentarias	A3		
Coñecer, interpretar e deseñar a pauta de tratamento de pacientes con alteracións bioquímicas ou tegumentarias	A1 A2		

Elaborar a valoración, diagnóstico de fisioterapia, formulación terapéutica e historia clínica dos pacientes con alteracións bioquímicas e tegumentarias	A5		C1
	A7		C3
	A8		
	A9		

Contidos	
Temas	Subtemas
UNIDADE I. BASES DA FISIOTERAPIA ONCOLÓXICA	TEMA 1. Principios clínicos do cancro TEMA 2. Etioloxía do cancro TEMA 3. Carcinogénese TEMA 4. Invasión e Metástasis
UNIDADE II. FISIOTERAPIA E CANCRO	TEMA 1. Exploración física TEMA 2. As técnicas de fisioterapia no paciente oncolóxico TEMA 3. Secuelas relacionadas co proceso TEMA 4. Secuelas relacionadas coa cirurxía TEMA 5. Secuelas relacionadas coa radioterapia TEMA 6. Secuelas relacionadas coa quimioterapia TEMA 7. Fisioterapia en pacientes encamados paliativos ou terminais
UNIDADE III. FISIOTERAPIA NOS PACIENTES CON CANCER.	TEMA 1. Fisioterapia no cancro de mama TEMA 2. Fisioterapia no cancro de pulmón TEMA 3. Fisioterapia no cancro cabeza e pescozo TEMA 4. Fisioterapia no cancro cutáneo TEMA 5. Fisioterapia nos sarcomas TEMA 6. Fisioterapia nos cancros hemolinfáticos TEMA 7. Fisioterapia no cancro de próstata TEMA 8. Fisioterapia no tumor cerebral TEMA 9. Fisioterapia no cancro uroginecológico
UNIDADE IV. FISIOTERAPIA EN DISFUNCIÓNS BIOQUÍMICAS	TEMA 1. Principios xerais de endocrinoloxía TEMA 2. Fisioterapia nos trastornos do eixo hipotálamo-hipofisario TEMA 3. Fisioterapia nos trastornos do eixo hipotalamo-hipofiso-tiroideo TEMA 4. Fisioterapia nos trastornos do eixo hipotalamo-hipofiso-suprarrenal TEMA 5. Fisioterapia nas alteracións de purinas e pirimidinas TEMA 6. Fisioterapia nas alteracións do páncreas endocrino TEMA 7. Fisioterapia nas alteracións nutricionais TEMA 8. Fisioterapia nas alteracións da hemostasia e dos mecanismos da inmunidade
UNIDADE V. FISIOTERAPIA EN DISFUNCIÓNS TEGUMENTARIAS	TEMA 1. Principios xerais do sistema tegumentario TEMA 2. Fisioterapia nas patoloxías dermatolóxicas TEMA 3. Fisioterapia en cirurxía plástica e reparadora TEMA 4. Fisioterapia nos pacientes queimados

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Proba de ensaio	A1 A2 A3 A7 A19 C1	2	0	2
Proba práctica	A5 A7 A8 A19	1	0	1
Prácticas de laboratorio	A5 A7 A8 B2 B3 B4 B5	11.5	16	27.5

Estudo de casos	A5 A7 A8 A9 A19 C6 C9	11.5	20	31.5
Análise de fontes documentais	A5 A7 A8 A9 C3	4	20	24
Sesión maxistral	A1 A2 A3 A7 A9 B1 B2 B3 B4 B5	30	30	60
Atención personalizada		4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Proba de ensaio	Proba na que se busca responder por escrito a preguntas de certa amplitude valorando que se proporcione a resposta esperada, combinada coa capacidade de razoamento (argumentar, relacionar, etc.), creatividade e espírito crítico. Utilízase para a avaliación diagnóstica, formativa e sumativa. Permite medir as habilidades que non poden avaliarse con probas obxectivas como a capacidade de crítica, de síntese, de comparación, de redacción e de orixinalidade do estudante; polo que implica un estudo amplo e profundo dos contidos, sen perder de vista o conxunto das ideas e as súas relacións.
Proba práctica	Proba na que o alumno desenvolverá unha actividade clínica nun paciente simulado
Prácticas de laboratorio	Metodoloxía que permite que os estudantes aprendan efectivamente a través da realización de actividades de carácter práctico, tales como demostracións, exercicios, experimentos e investigacións.
Estudo de casos	Metodoloxía onde o suxeito se enfronta ante a descrición dunha situación específica que suscita un problema que ten que ser comprendido, valorado e resolto por un grupo de persoas, a través dun proceso de discusión. O alumno sitúase ante un problema concreto (caso), que lle describe unha situación real da vida profesional, e debe ser capaz de analizar unha serie de feitos, referentes a un campo particular do coñecemento ou da acción, para chegar a unha decisión razoada a través dun proceso de discusión en pequenos grupos de traballo.
Análise de fontes documentais	Técnica metodolóxica que supón a utilización de documentos audiovisuais e/ou bibliográficos (fragmentos de reportaxes documentais ou películas, noticias de actualidade, paneis gráficos, fotografías, biografías, artigos, textos lexislativos, etc.) relevantes para a temática da materia con actividades especificamente deseñadas para a análise dos mesmos. Pódese empregar como introdución xeral a un tema, como instrumento de aplicación do estudo de casos, para a explicación de procesos que non se poden observar directamente, para a presentación de situacións complexas ou como síntese de contidos de carácter teórico ou práctico.
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe. A clase maxistral é tamén coñecida como ?conferencia?, ?método expositivo? ou ?lección maxistral?. Esta última modalidade sóese reservar a un tipo especial de lección impartida por un profesor en ocasións especiais, cun contido que supón unha elaboración orixinal e baseada no uso case exclusivo da palabra como vía de transmisión da información á audiencia.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral Prácticas de laboratorio Estudo de casos	O estudante reunirase co profesor para analizar as posibles dificultades surtidas o longo da docencia da asignatura Os alumnos con reconecimiento de dedicación a tempo parcial, podrán solicitar atención personalizada a través de aplicacións telemáticas: Moodle, Teams.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Proba de ensaio	A1 A2 A3 A7 A19 C1	Mediante esta proba mediranse os coñecementos adquiridos nas sesións maxistrais e a discusión dirixida	45

Proba práctica	A5 A7 A8 A19	Mediante esta proba analizaranse os coñecementos e habilidades adquiridos durante as prácticas de laboratorio	35
Estudo de casos	A5 A7 A8 A9 A19 C6 C9	Metodoloxía donde o suxeto sitúase ante un problema concreto (caso), que describe unha situación real da vida profesional, e debe ser capaz de analizar unha serie de fechos, referentes a un campo particular do coñecemento ou da acción, para chegar a unha decisión razonada a través dun proceso de discusión en pequenos grupos de traballo. Forma parte da avaliación continuada do estudante.	10
Análise de fontes documentais	A5 A7 A8 A9 C3	Metodoloxía onde o alumno deberá traballar diversas fontes documentais o longo da asignatura, debatilas en clase e responder as preguntas formuladas polo profesor, corresponde a avaliación continuada do alumno	10
Outros			

Observacións avaliación

Para superar a materia será necesario obter un aprobado na proba práctica e na proba de ensaio. Para realizar media, é necesario alcanzar un mínimo de 4,5 puntos en cada unha das partes da materia, é dicir, en cada unha das probas obxectivas realizadas é necesario alcanzar o 4,5 para poder facer media.

Para poder presentarse á proba práctica da materia, é necesario a asistencia do estudante á proba de ensaio.

Os alumnos que non superen na oportunidade de xuño una das dúas partes teóricas ou prácticas poderase presentar á oportunidade de xullo e defender exclusivamente a/s parte/s non superada/s.

A avaliación continúa (estudo de casos e análise de fontes documentais) desta materia non terá un valor maior que o 20% da nota, mentres que a relación entre teoría e práctica nunca terá unha diferenza maior do 20% entre elas.

Serán evaluados igualmente los estudiantes a tiempo completo y a tiempo parcial tanto en 1ª como en 2ª oportunidad.

La

realización fraudulenta de las pruebas o actividades de evaluación, implicará directamente la calificación de suspenso en la materia de la convocatoria correspondiente, invalidando así cualquier calificación obtenida en todas las actividades de Evaluación de cara a la convocatoria extraordinaria

Fontes de información

Bibliografía básica	- ACHAUER B (1988). Atención del paciente quemado. México D. F.: Manual Moderno - GONCALVES G.; PARIZOTTO N. A (1998). Fisiopatología da Reparacao Cutánea: Actuacao da Fisioterapia.. Revista Brasileira de Fisioterapia; 3 (1): - BENYON S (1998). Lo esencial en metabolismo y nutrición. Madrid: Harcourt Brace - VERA M. N.; FERNÁNDEZ M. C (1989). Prevención y tratamiento de la obesidad. Barcelona: Ed. Martínez Roca - FERRÁNDIZ C. (2009). Dermatología clínica. Barcelona: Elsevier - MURRAY RK; MAYES PA (2005). Bioquímica de Harper. México: Manual Moderno - MULDER K (2006). Ejercicios para personas con hemofilia. Montreal: World Federation of Hemophilia - CHOUZA M et al (2004). Fisioterapia en lospacientes quemados. Quemaduras, tratamiento fisioterápico y aspectos relacionados.. Rev Iberoam Fisioter Kinesiol. 2004;7:107-13. - vol.7 núm 2 1. Abadía Cubillo K. Ejercicio físico como parte de la atención de los pacientes oncológicos paliativos. 2010.2. Delbr,ck H. Rehabilitation and palliation of cancer patients: patient care: Springer France Editions; 2007.3. Lanza EG, Contijoch MG, Miranda JEB. Fisioterapia y manejo paliativo en la incontinencia urinaria en el cáncer de próstata: principio y fin de un camino. . Arch Esp Urol. 2009;62(10):889-95.4. Leal NFBS, Carrara HHA, Vieira KF, Ferreira CHJ. Physiotherapy treatments for breast cancer-related lymphedema: a literature review. Revista Latino-Americana de Enfermagem. 2009;17(5):730-6.5. Nieto M. Eficacia de la fisioterapia en la mejora de la capacidad funcional en pacientes terminales: ensayo clínico aleatorizado. REDUCA (Enfermería, Fisioterapia y Podología). 2008;2(1).6. Ojeda JA, Penarrochab GAM, Lorenzoc CM, Labracad NS, Mart neze IM, Mart nezf AM. Fisioterapia en el linfedema tras cancer de mama y reconstrucción mamaria. Fisioterapia. 2009;31(2):65-71.7. Stubblefield MD. Cancer rehabilitation principles and practice: Demos Medical Publishing; 2009.8. Tome Boisán N, Diez Leal S, García-López J. Influencia de la práctica de actividad física en la calidad de vida y la movilidad de hombro de mujeres operadas de cáncer de mama. Fisioterapia. 2009;32(5):200-7.
Bibliografía complementaria	

Recomendacións
Materias que se recomenda ter cursado previamente
ANATOMÍA I E HISTOLOXÍA/651G01001
ANATOMÍA II/651G01002
FISIOLOXÍA/651G01003
BIOFÍSICA E BIOQUÍMICA/651G01004
CINESITERAPIA XERAL/651G01005
BIOMECÁNICA/651G01009
CINESITERAPIA: BASES DO EXERCICIO TERAPÉUTICO/651G01013
Materias que se recomenda cursar simultaneamente
ESTANCIAS CLÍNICAS I/651G01035
Materias que continúan o temario
TRABALLO FIN DE GRAO/651G01034
ESTANCIAS CLÍNICAS II/651G01036
Observacións
Para axudar a conseguir unha contorna inmediata sustentable e cumprir cos obxectivos estratéxicos do Plan Green Campus da Facultade de Fisioterapia, os traballos documentais que se realicen nesta materia poderanse solicitar tanto en formato papel como virtual ou soporte informático. De realizarse en papel, seguiranse na medida do posible as seguintes recomendacións xerais:- Non se utilizarán plásticos.- Realizaranse impresións a dobre cara.- Empregarase papel reciclado.- Evitarase a realización de borradores.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías